

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 57/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. I. C., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. I. C. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. decembra 2012 doručená (podaná na poštovú prepravu 27. decembra 2012) sťažnosť PhDr. I. C., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36

ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Návrhom podaným na Okresnom súde Bratislava I dňa 2. decembra 2003 sa sťažovateľ domáha ochrany svojich práv na ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Konanie je vedené pod sp. zn. 8 Ct/13/2003.

Predmetom sporu sú dva články uverejnené v denníku S. v októbri 2003, obsahujúce o sťažovateľovi viaceré nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje difamujúceho charakteru, ktoré v značnej miere znižujú dôstojnosť a vážnosť sťažovateľa, a sú objektívne spôsobilé ohroziť jeho postavenie a uplatnenie v spoločnosti. Články sú bližšie konkretizované v návrhu na začatie konania.

Oba články boli zároveň zverejnené v elektronickej podobe na internetových stránkach denníka S. www..., resp. e..., teda prístupné širokej verejnosti doma aj v zahraničí.

Ústavný súd Slovenskej republiky už nálezom sp. zn. II. ÚS 158/05-39 z 26. októbra 2005, konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa PhDr. I. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v predmetnom súdnom konaní. Okresnému súde Bratislava I zároveň prikázal v uvedenom súdnom konaní konať bez zbytočných prietahov.

Napriek uvedenej skutočnosti bol Okresný súd Bratislava I v uvedenej právnej veci dlhodobo nečinný, resp. vykonával úkony, ktoré nemožno označiť za efektívne.

Rozsudkom z 30. júna 2008 Okresný súd Bratislava I návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol.

Na základe odvolania navrhovateľa Krajský súd v Bratislave uvedený rozsudok okresného súdu uznesením sp. zn. 8 Co 16/2009-129 z 26. februára 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd vytkol okresnému súde viacero zmätočných,

nezrozumiteľných a protirečivých konštatovaní nachádzajúcich sa v odôvodnení zamietavého rozhodnutia. Odvolací súd v predmetnom uznesení napríklad uviedol, že „zásadný nedostatok v odôvodnení napadnutého rozhodnutia spočíva v tom, že sa v ňom súd prvého stupňa riadnym spôsobom nevysporiadal s tvrdeniami navrhovateľa, z ktorých vyvodzoval dôvodnosť svojho návrhu.“

Okresný súd Bratislava I následne rozsudkom sp. zn. 8 Ct 13/2003-190 z 1. marca 2012 opätovne návrh navrhovateľa zamietol v celom rozsahu.

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ odvolanie z 15. marca 2012. V odvolaní navrhovateľ o. i. poukázal na opätovnú zmätočnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa a porušenie svojho práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia v súlade s § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Z obsahu predmetného rozhodnutia súdu prvého stupňa je zrejmé, že pri vyhotovení rozsudku sa vôbec neriadil zákonnými a ústavnými kritériami pre riadne odôvodnenie rozhodnutia. ...

Prvostupňový súd neposkytol ochranu cti a dobrej povesti navrhovateľa, naopak, poskytol ochranu odporcom na slobodu prejavu a právo na informácie, hoci tieto boli odporcami vykonávané v rozpore so zákonom a celým radom princípov, ktorých dodržiavanie podmieňuje poskytnutie ochrany tomuto právu.»

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta zmätočnosť a nezrozumiteľnosť rozsudku Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 Ct 13/2003-190 z 1. marca 2012. Jeho rozhodnutie je podľa sťažovateľa zjavne neodôvodnené, keď sa mal s jeho podstatnou argumentáciou len povrchne vysporiadať a s jeho vecou sa mal zaoberať nedostatočne a bez potrebnej starostlivosti.

Sťažovateľ ďalej uviedol:

«Na základe uvedeného odvolania navrhovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. ...

Podľa názoru krajského súdu „v konaní neboli preukázané také nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje, ktoré by boli spôsobilé vyvolať ujmu na osobnostných právach navrhovateľa, a svoje závery (súd prvého stupňa) aj náležite v súlade s ustanovením § 157

ods. 2 O. s. p. odôvodnil, keď podrobne, logicky, vnútorne kompaktné a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil svoj postup a uviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil ako po stránke skutkovej, tak aj po právnej stránke...“.

Uvedené konštatovanie odvolacieho súdu vyznieva značne prekvapivo, keďže viaceré závažné nedostatky v odôvodnení rozhodnutia, ktoré odvolací súd vytkol okresnému súdu vo svojom uznesení z 26. februára 2010, zostali zo strany prvostupňového súdu nepovšimnuté. ...

Prvostupňový aj odvolací súd teda interpretovali a aplikovali právo ústavne nekonformným spôsobom, čo je z ústavného hľadiska neakceptovateľné, porušujúce právo navrhovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces (napr. IV. ÚS 115/2003, III. ÚS 209/2004, III. ÚS 11/2011). Táto skutočnosť zároveň zakladá právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky preskúmať skutkové a právne závery uvedených všeobecných súdov (napr. I. ÚS 11/2000, III. ÚS 151/2005, III. ÚS 344/2006).»

Sťažovateľ namieta, že rozsudok krajského súdu (odvolacieho súdu) je zmätočný a arbitrárny, čím malo dôjsť k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vo vecí ochrany osobnosti a náhrady nemajetkovej ujmy vedenom pod sp. zn. 8 Co 166/2012 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivý súdny proces zaručený článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 8 Ct 13/2003-190 z 1. marca 2012, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia zvýšenú o daň z pridanej hodnoty v zákonom ustanovenej výške na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. B., advokáta, B., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy

alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 8 Ct 13/2003-190 z 1. marca 2012.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím štátneho orgánu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený tak možno považovať taký návrh, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorého by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 27/04, I. ÚS 158/05, IV. ÚS 300/08, IV. ÚS 158/09).

Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež pravidelne zdôrazňuje, že nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho v konaní o ústavných sťažnostiach nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu vrátane posúdenia skutkových otázok, pretože jeho úlohou nie je zastupovanie, resp. nahradzovanie všeobecných súdov ako ich ďalšia opravná inštancia. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 225/03, IV. ÚS 158/09). Akékoľvek skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného

práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 262/04). Ústavný súd takisto pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je aj prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (mutatis mutandis napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu č. k. 8 Co 166/2012-241 z 25. septembra 2012 vyplýva:

«Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov podaného odvolania, vrátane konania, ktoré mu predchádzalo podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 156 ods. 3 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vykonal v prejednávanej veci náležité dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností dôležitých pre posúdenie dôvodnosti návrhu navrhovateľa na ochranu osobnosti, ako aj posúdenie opodstatnenosti argumentácie odporcov, na ktorej založili svoju obranu (§ 120 ods. 1, 4 O. s. p.), zhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania v súlade s § 132 O. s. p. dospel k správnym skutkovým záverom a na ich základe následne vyvodil aj správny právny záver, že neboli splnené zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti odporcov za neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv navrhovateľa podľa § 11 Občianskeho zákonníka, keď v konaní neboli preukázané také nepravdivé a pravdu skresľujúce údaje, ktoré by boli spôsobilé vyvolať ujmu na osobnostných právach navrhovateľa, a svoje závery aj náležité v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. odôvodnil, keď podrobne, logicky, vnútorne kompaktné a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil svoj postup a uviedol dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil ako po stránke skutkovej, tak aj po právnej stránke a jeho odôvodnenie je tak dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v odvolacom konaní.

Navrhovateľ preto nedôvodné vytýka súdu prvého stupňa, že jeho rozsudok je nepreskúmateľný pre jeho zmätočnosť a nekonzistentnosť jeho odôvodnenia. Súd prvého

stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia primeraným spôsobom opísal priebeh konania, poukázal na stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, v dostatočnom rozsahu uviedol rozhodujúci skutkový stav vyplývajúci z výsledkov vykonaného dokazovania, citoval rozhodujúce právne predpisy, ktoré na danú vec aplikoval, a v potrebnej miere a v intenciách uznesenia Krajského súdu v Bratislave z 26. 2. 2010 sp. zn. 8 Co 16/2009-129 objasnil úvahy, na základe ktorých dospel k svojim právnym záverom. Len opomenutie uvedenia ustanovení ďalších relevantných noriem (čl. 26 Ústavy SR a čl. 8 Dohovoru), nezakladá jeho nepreskúmateľnosť z hľadiska ust. § 157 ods. 2 O. s. p., keď takéto pochybenie nebránilo účastníkom konania (a teda ani navrhovateľovi) náležité argumentovať proti právnym záverom súdu prvého stupňa, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Možno prisvedčiť navrhovateľovi vtom, že rozsiahla citácia § 14 zákona číslo 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností je v odôvodnení rozsudku uvedená bez akéhokoľvek logického odôvodnenia a spojenia so skutkovým a právnym stavom veci, čo však ešte nezakladá jeho nepreskúmateľnosť. Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nemožno považovať také odôvodnenie rozhodnutia, ktoré nezodpovedá predstavám a očakávaniam účastníka konania. Odôvodnenie súdu prvého stupňa preto nemožno považovať za svojvoľné či zjavne neodôvodnené. S ohľadom na uvedené navrhovateľom uplatnený odvolací dôvod založený na tvrdení, že bolo porušené jeho právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, nemôže obstať.

Nad rámec uvedeného odvolací súd považuje za potrebné poznamenať, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzal do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). ...

Sloboda prejavu je jedným z hlavných základov demokratickej spoločnosti a tvorí jednu zo základných podmienok jej rozvoja a uplatnenia každého jednotlivca. Právo na slobodu prejavu však nie je absolútne, je totiž obmedzené, tak ako to predpokladá článok 10 ods. 2 Dohovoru a článok 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, právami

na ochranu osobnosti v rozsahu vymedzenom ustanovením § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Obmedzenie práva na slobodu prejavu priznaním práva na ochranu osobnosti, nie je porušením čl. 10 Dohovoru. V prípade kolízie práva na slobodu prejavu s právom na ochranu osobnosti treba vychádzať z požiadavky ich vyváženosti a proporcionality pri ich uplatňovaní, teda aby jednému právu nebola daná bezdôvodne prednosť pred právom druhým.

So zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu možno prisvedčiť odporcom v tom, že im prináležalo legitímne právo informovať verejnosť prostredníctvom tlače o závažných otázkach týkajúcich sa pochybností o legálnosti odpočúvania v Slovenskej informačnej službe, o nakladaní s odposluchmi a v tej súvislosti aj o pozadí odvolania odporcu 2) z vysokej štátnej funkcie riaditeľa N.

So zreteľom na uvedené možno dôvodiť, že v danej veci sledoval odporca 1) legitímny záujem informovať o záležitostiach verejného záujmu s cieľom nastoliť tak oprávnenú celospoločenskú diskusiu; uverejnenie rozhovoru s odporcom 2) a nadväzujúceho článku tak sledovalo tento jediný motív, ktorý tak potvrdzuje legitimitu postupu odporcu 1).

V konaní nevyšli najavo žiadne také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali navrhovateľom tvrdenému zlému úmyslu redaktorky či snahe odporcov poškodiť, znevážiť či uraziť ho. Odporca 1) sa rozhodol spracovať tému v tom čase aktuálnu, ktorá bola predmetom dlhodobej nielen politickej, ale aj širšej verejnej diskusie a vychádzal pri tom z informácií odporcu 2) - v tom čase odvolaného vysokého štátneho funkcionára, na ktorého pravdivosť informácií, ako oficiálnych správ patriacich do jeho kompetencie, mal právo sa spoliehať.

V danom prípade bolo potrebné posúdiť, či verejný záujem na tomto informovaní prevažoval nad legitímnym cieľom ochrany osobnosti. ...

Základné hodnoty ľudskej osobnosti sú ľudská dôstojnosť a osobná česť. Práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti a osobnej cti sú zaručené ústavou a ich ochrana občianskym zákonníkom.

Ľudská dôstojnosť je kategória, ktorá charakterizuje človeka ako ľudskú bytosť, patrí každému bez výnimky a rozdielu. Právo na ochranu ľudskej dôstojnosti zabezpečuje

každému človeku život pri rešpektovaní určitej všeobecne uznávanej hranice slušnosti, pri rešpektovaní svojbytnosti každej ľudskej bytosti. Každý má rovnaké právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti a na rovnakú ochranu pred jej ponižovaním.

Na druhej strane česť je výrazom určitej úcty, uznania, ocenenia, vážnosti fyzickej osoby, ktorú požíva pre svoje správanie, konanie a postoje u ostatných členov spoločnosti a ktorá ovplyvňuje jej postavenie a uplatnenie v spoločnosti.

Pre vznik zodpovednosti za neoprávnený zásah je potrebná existencia protiprávneho zásahu, objektívne spôsobilého, vyvolať ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby v priamej príčinnej súvislosti, s ktorou došlo k neoprávnenému zásahu. Všetky podmienky musia byť splnené súčasne, aby vznikol právny vzťah, obsahom ktorého je právo fyzickej osoby domáhať sa ochrany a povinnosť subjektu zásahu súdom uloženú povinnosť znášať. Zásah musí byť spôsobilý narušiť integritu fyzickej osoby, znížiť hodnotu jej osobnosti, privodiť jej ujmu na cti, dôstojnosti a spoločenskej vážnosti. Ide o objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie pôvodcu neoprávneného zásahu, jeho úmysel či konanie v dobrej viere, a preto nie je rozhodujúce, či konal pôvodca zásahu úmyselne, či len nedbalo určité tvrdenia preberal a ďalej rozširoval - spoliehajúc sa na ich pravdivosť, ako aj bez ohľadu na to, či si bol vedomý neoprávneného zásahu. Následky neoprávneného zásahu preto nemôžu byť vylúčené dôkazom tzv. ospravedlniteľného omylu.

Neoprávnený zásah do osobnosti možno vyvolať uverejnením nepravdivých údajov dotýkajúcich sa dobrého mena, cti, vážnosti, dôstojnosti osoby, uverejnením síce pravdivých skutkových tvrdení, ktoré však majú osočujúcu povahu, a teda pôsobia difamačne, vyvolávajú znevažujúci dojem, alebo v neposlednom rade aj uverejnením hodnotiacich úsudkov (kritiky) pokiaľ sú neoprávnené, teda vybočujúce z hraníc vecnosti, konkrétosti a primeranosti čo do obsahu a formy, čím sa míňajú svojho účelu. K neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby môže dôjsť ústne, písomne alebo aj iným aktívnym konaním, pričom nie je vylúčené zásah privodiť aj pasívnym správaním pôvodcu zásahu.

V posudzovanej veci sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že tvrdenie, resp. uverejnenie tvrdenia, o tom, že navrhovateľ označil M. Ž. za nevhodnú osobu, pokiaľ by sa aj preukázalo ako nepravdivé, nebolo spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv navrhovateľa ohrozením jeho dobrého mena, cti a ľudskej dôstojnosti; týmto tvrdením nebol navrhovateľ priamo či nepriamo obviňovaný zo žiadneho

protiprávneho konania v podobe ohovárania či diskreditácie osoby M. Ž., a nebolo preto spôsobilé vyvolať u verejnosti dojem nedôveryhodného a nespoľahlivého človeka. Správny je preto záver súdu prvého stupňa, že uvedené tvrdenie nie je difamačne a nedotklo sa preto osobnostných práv navrhovateľa.

Vzhľadom na závažnosť a aktuálnosť informácií ohľadne podozrení s nelegálnymi odpočúvaniami v S. a možného obchodovania s nimi bola celkom legítimná otázka redaktorky denníka S. vo vzťahu k odporcovi 2) (bez ohľadu na to, či ju prevzala z týždenníka D. a v akom rozsahu), či bol navrhovateľ zapletený do obchodovania s odpočúvaniami, ktoré v tom čase bolo predmetom širokej verejnej diskusie a aj predmetom vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní. Použitie expresívneho výrazu „kšeftára“ na označenie navrhovateľa, sa nejaví ako neprimerané vzhľadom na závažnosť takéhoto konania a autorka sa tak snažila prejaviť svoj negatívny postoj k takémuto konaniu a zvýrazniť jeho odsúdenie. Redaktorka v položenej otázke žiadnym spôsobom nenavádzala čitateľa na vytvorenie si takého úsudku, že navrhovateľ v S. obchodoval s odposluchmi, resp., že na nich (finančne) profitoval, neobviňovala ho z páchania trestnej činnosti a vzhľadom na to, že pravdivosť tejto vyšetrovacej verzie nepotvrdil ani odporca 2) vo svojej odpovedi na takto nastolenú otázku, správne súd prvého stupňa uzavrel, že čitateľ nemohol nadobudnúť presvedčenie o protiprávnej činnosti navrhovateľa v tejto súvislosti.

Je irelevantná obrana navrhovateľa, že neobchodoval s odposluchmi, podložená takou jeho argumentáciou, že do dnešného dňa nebolo nijakým spôsobom preukázané, že by obchodoval s nelegálnymi odposluchmi; taký záver, že by obchodoval s odposluchmi z nastolenej otázky a odpovedi na ňu totiž nevyplýval a ani čitateľa na neho nenavádzal.

Tu je potrebné zdôrazniť, že z hľadiska informovania o prebiehajúcim vyšetrovaní je jeho samotný konečný výsledok bezvýznamný; požiadavka na novinárov do budúcnosti predpokladať výsledok vyšetrovaného prípadu, o ktorom chcú priebežne informovať, by znamenala úplné popretie obsahu a zmyslu realizácie práva na slobodu prejavu a na informácie, a teda práva slobodne zastávať názory, rozširovať myšlienky alebo informácie a slobodne ich prijímať v pluralitnej demokratickej spoločnosti založenej na tolerancii a otvorenosti.

Pokiaľ sa navrhovateľ odvolával na vyjadrenie vojenského prokurátora M. G. v jeho rozhovore pre týždenník D., kde mal uviesť, že nemá žiadne relevantné podklady, ktoré

by odôvodňovali spájať jeho meno s nelegálnymi odposluchmi v S., tak v prvom rade je potrebné zdôrazniť, že vojenský prokurátor na jednej strane pripustil možnosť v hypotetickej rovine navrhovateľa ako bývalého príslušníka S. predvolať v súvislosti s obchodovaním s informáciami z odposluchov, na druhej strane sa vyjadril, že momentálne sa týmto smerom neuberajú v dôsledku nedostatku relevantných podkladov. Vzhľadom na tento celkový obsah odpovede vojenského prokurátora (ktorého len časť navrhovateľ vytrhol z celkového kontextu) preto neobstojí tvrdenie navrhovateľa o tom, že v čase zverejnenia rozhovoru redaktorky denníka S. bolo položené tejto otázky v priamom rozpore s vyjadrením vojenského prokurátora M. G. publikovanom v týždenníku D.

Napokon nič v konaní nenasvedčuje tomu, že by otázka redaktorky bola položená odporcovi 2) so zlým úmyslom, v snahe navrhovateľa poškodiť a znevážiť. Súd prvého stupňa správne dôvodil, že priemerný čitateľ nemohol na základe takto legitímne nastolenej otázky nadobudnúť presvedčenie o protiprávnej činnosti navrhovateľa v tejto súvislosti a že táto otázka nemohla ani vyvolať ujmu na jeho osobnostných právach.

K tvrdeniu o tom, že sa navrhovateľ podieľal na diskreditácii odporcu 2) spolu s P. T., je potrebné uviesť, že toto bolo podložené ďalším obsahom článku, v ktorom odporca 2) uviedol k tomu to, že títo sa pokúšali dostať do médií informácie, ktoré ho spájajú s pánom Ž., a tým spochybniť jeho dôveryhodnosť. Pravdivosť týchto tvrdení odporcu 2), ktorými odôvodňoval snahu navrhovateľa o jeho diskreditáciu, navrhovateľ v konaní nenamietal. Správne súd prvého stupňa v tejto súvislosti konštatoval, že ide o tvrdenie bez vzťahu k osobnostným právam navrhovateľa. V žiadnom prípade ho nemožno chápať tak, že je ním navrhovateľ verejne obviňovaný z protiprávneho konania, z ohovárania odporcu 2).

Použitie expresívneho výrazu „genetický klon“ bolo v konaní dostatočne spoľahlivo odôvodnené zhodou krytia tak, ako na ňu poukázal súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozsudku, a preto neobstojí námietka navrhovateľa, že je nepodložené, postrádajúce akúkoľvek vecnosť, konkrétnosť aj primeranosť a navrhovateľ v tejto súvislosti neobjasnil urážlivosť tohto prirovnania a zneváženie tým jeho osoby.

Informácia o tom, že navrhovateľ je bývalým pracovníkom prvej správy Š. je pravdivá, nevyvoláva pravdu skresľujúci dojem o príslušnosti navrhovateľa k Š. a ani nevedie ku skreslenému informovaniu verejnosti o tejto minulosti navrhovateľa, a preto sa nedôvodné domáhal jej vymazania z internetových stránok.

Napokon súd prvého stupňa správne vyhodnotil aj dôkaznú situáciu z hľadiska potreby preukázania skutkového základu pre vyslovenie názoru odporcu 2) v podobe hodnotiaceho úsudku o vytváraní mnohých špinavostí navrhovateľom spolu s P. T. Vzhľadom na to, že v konaní nedošlo k pozbaveniu povinnosti mlčanlivosti odporcu 2) v tomto smere, nemožno túto procesnú situáciu vyhodnotiť na jeho ťarchu tak, že neuniesol dôkazné bremeno pre preukázanie dostatočného skutkového základu oprávňujúceho k zaujatiu takéhoto názoru, a preto pokiaľ aj súd prvého stupňa v tejto súvislosti uprednostnil právo na slobodu prejavu a právo verejnosti na informácie pred právom na ochranu dobrého mena, cti a ľudskej dôstojnosti, nemožno mu v tomto smere žiadne pochybenie vyčítať. V konečnom dôsledku je potrebné poukázať aj na to, že navrhovateľom uplatňovaný petit návrhu nemôže obstať v tej časti, pokiaľ žiadal uverejniť ospravedlnenie aj za vyslovenie tohto hodnotiaceho úsudku ako nepravdivého a pravdu skresľujúceho vzhľadom na to, že jeho pravdivosť v konaní dokazovaniu nepodlieha.

Tvrdenie navrhovateľa o tom, že odporca 2) pri zverejňovaním difamujúcich výrokov o ňom si musel byť nepochybné vedomý skutočnosti, že príslušné orgány ho s pravdepodobnosťou hraničiacou istote nezbavia povinnosti mlčanlivosti pre potreby jeho výpovede v prípadnom občianskom súdnom konaní vo veci ochrany osobnosti, zostala v konaní len v rovine špekulácií.

K námietke navrhovateľa týkajúcej sa pejoratívnosti a expresívnosti použitých výrazov odvolací súd poznamenáva, že je potrebné vziať na zreteľ, že nemožno predpisovať novinárom, aké výrazy či pojmy majú používať, avšak voľba a používanie označení, výrazov a formulácií majú byť v súlade s dobrými mravmi, nemajú pôsobiť osočujúco, hanlivo, vulgárne, urážlivo, znevažujúco a zavádzajúco. Treba uviesť, že aby novinári zaujali čitateľa, musia používať aj viac expresívne výrazy, a to najmä pokiaľ ide o názvy článkov, avšak sa tak musí stať v medziach zákonom chránených práv iných. Použitie ostrejších formulácií na vyjadrenie nesúhlasu s konaním či správaním určitej osoby možno obmedziť len vtedy, keď použité výrazy sú celkom neprimerané legitímnemu cieľu kritiky. Na druhej strane je tu čitateľská verejnosť, ktorá má právo na jasné, zrozumiteľné a presné informovanie o určitých faktoch a udalostiach.

V prejednávacom prípade odvolací súd dospel k záveru, že odporcovia pri informovaní rešpektovali zásadu prezumpcie neviny, netvrdili, že by sa navrhovateľ

dopúšťal protiprávnej činnosti (v súvislosti s odposluchmi či ohováraním), ani v tomto ohľade nepolemizovali o jeho vine či akejkol'vek zodpovednosti.

S poukazom na vyššie uvedené závery dospel odvolací súd ku zhodnému záveru so súdom prvého stupňa, že návrh navrhovateľa na ochranu osobnosti nie je dôvodný, keďže sporné časti článkov neobsahovali také nepravdivé, pravdu skresľujúce či difamačné údaje ani neprípustné hodnotiace úsudky, ktoré by boli objektívne spôsobilé ohroziť alebo poškodiť česť, dôstojnosť, vážnosť či dobré meno navrhovateľa na verejnosti, alebo inak neoprávnene zasiahnuť do jeho súkromného života, vyvolať tak neobyčajne negatívny dopad na jeho profesionálne uplatnenie, rodinný život a úspešnosť v spoločnosti, a preto pokiaľ súd prvého stupňa návrh zamietol, rozhodol vecne správne, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.»

Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, avšak nezistil, že by účinky výkonu jeho odvolacej právomoci boli nezlučiteľné so zásadou spravodlivého procesu a základným právom účastníka konania na súdnu ochranu. Napadnutý rozsudok obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, pričom jeho výklad právnych predpisov a závery z nich odvodené nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Na posúdenie ústavnosti vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého rozsudku krajského súdu považoval ústavný súd za kľúčové zistenie, či spôsob, ktorým krajský súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, je ústavne konformný. Inými slovami, ústavný súd zisťoval, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy. Ústavný súd sa síce stotožnil s právnym názorom sťažovateľa, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, avšak toto právo neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie

rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie treba podľa názoru ústavného súdu posudzovať vždy so zreteľom na konkrétny prípad.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu na výklad príslušných zákonných ustanovení nestotožnil (a v dôsledku toho ani s jeho rozhodnutím vo veci samej), nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2013